

KAJIAN TERHADAP CORAK AGIHAN
DAN PEMBENTUKAN MODUL AGIHAN ZAKAT DI
KALANGAN ASNAF FAKIR DAN MISKIN DI
NEGERI PANTAI TIMUR

INSTITUT PENYELIDIKAN, PEMBANGUNAN
DAN PENGKOMERSILAN
UNIVERSITI TEKNOLOGI MARA
40450 SHAH ALAM, SELANGOR
MALAYSIA

DISEDIAKAN OLEH
MOHD SAUFI ISMAIL
DR. HASAN BAHROM
WAN YUSROL WAN YUSOF

JANUARI 2006

PENGHARGAAN

Syukur ke hadrat Allah swt dengan izinNya kami telah berjaya menyiapkan penyelidikan ini dalam tempoh yang telah ditetapkan. Sepanjang tempoh penyelidikan ini kami telah menghadapi pelbagai rintangan dan cabaran namun dengan semangat dan keazaman yang kuat, kami dapat menyelesaikan penyelidikan ini dengan jayanya. Penyelidikan ini berjaya disempurnakan hasil dari usaha, kerjasama dan mufakat di antara ahli dalam kumpulan penyelidik, pihak-pihak yang terlibat dalam penyelidikan ini sama ada secara langsung atau tidak langsung.

Kumpulan penyelidik ingin merakamkan setinggi terima kasih kepada pihak IRDC Universiti Teknologi MARA, khususnya URDC Terengganu yang telah memperuntukkan perbelanjaan sebanyak RM10,000 dalam penyelidikan ini. Sekalipun ia tidak habis digunakan

Kami juga ingin merakamkan penghargaan kepada semua pihak yang terlibat dalam menjayakan penyelidikan ini.

ABSTRAK

Institusi zakat memainkan peranan yang sangat besar dalam konteks mewujudkan keadilan dalam pengagihan semula kekayaan. Berasaskan kepada peruntukan perlembagaan, pentadbiran dan pengurusan zakat sama ada dari segi pungutan atau kutipan adalah di bawah kuasa Majlis Agama Islam negeri-negeri. Sesetengah negeri telah mewujudkan badan yang berasingan dalam urusan kutipan zakat sementara kuasa agihan masih diuruskan oleh Majlis-majlis Agama. Dalam hal ini, setiap negeri telah mengambil pendekatan tersendiri dalam urusan agihan zakat, menerusi pelaksanaan pelbagai program. Kajian tentang agihan zakat di kalangan asnaf fakir dan miskin khususnya kalangan negeri-negeri di Pantai Timur menunjukkan bahawa dasar dan prinsip yang menjadi landasan kepada program-program agihan antara ketiga-tiga negeri tersebut masih tidak selaras. Penyelesaian masalah kemiskinan yang dilaksanakan menerusi agihan zakat sebahagian besarnya bersifat penyelesaian sementara atau jangka pendek. Untuk mencapai matlamat agihan yang dapat mengeluarkan penerima dari kitaran kemiskinan, ianya memerlukan satu pendekatan yang konkrit dan bersifat jangka panjang. Menerusi kajian ini penyelidik mencadangkan satu model penyelesaian khususnya kepada asnaf fakir dan miskin yang menerima sumbangan secara bulanan.

DAFTAR KANDUNGAN

BAB SATU

Latarbelakang dan Metodologi Kajian Terhadap Corak Agihan Dan Pembentukan Modul Agihan Zakat Di Kalangan Asnaf Fakir dan Miskin di Pantai Timur

1.0	Pendahuluan	1
1.1	Penyataan Masalah	1
1.2	Objektif Penyelidikan	2
1.3	Kepentingan Penyelidikan	2
1.4	Skop Penyelidikan	2
1.5	Difinisi Terma	3
1.6	Kaedah Penyelidikan	3
	1.6.1 Data Skunder	4
	1.6.2 alalisis data	4
1.7	Hepotisis	4
1.8	Theoretical frame work	5

BAB DUA

Kajian Literatur

2.0	Pendahuluan	6
2.1	Kajian Litaratur	6
2.2	Konsep asnaf Mengikut Syarak	9
2.3	Konsep Agihan	10
2.4	Prinsip Agihan Zakat dari Perspektif semasa	12
	2.4.1 Agihan Berbentuk Pelaburan Modal	13
	2.4.2 Syarat Agihan Berbentuk Pelaburan	15
	2.4.3 Agihan berbentuk alami	15
2.5	Hukum dan Enakmen Zakat	16
	2.5.1 Sumber Nas	18
	2.5.2 Penguatkuasaan	20

BAB TIGA

Dapatan dan Analisis Kajian

3.1 Pendahuluan	27
3.2 Enakmen Zakat Negeri	27
3.2.1 Enakmen Zakat Negeri Kelantan	27
3.2.2 Enakmen Zakat Negeri Terengganu	30
3.2.3 Enakmen Zakat Negeri Pahang	34
3.3 Struktur Pentadbiran dan Pengurusan Zakat	
3.3.1 Negeri Terengganu	36
3.3.2 Negeri Pahang	38
3.3.3 Negeri Kelantan	41
3.4 Dasar, Prinsip dan Prosedur agihan zakat.	42
3.4.1 Negeri Kelantan	42
3.4.2 Negeri Terengganu	44
3.4.3 Negeri Pahang	47
3.5. Program Agihan Zakat Asnaf Fakir dan Miskin	
3.5.1 Negeri Terengganu	48
3.5.2 Negeri Pahang	50
3.5.3 Negeri Kelantan	52
3.6 Analisa	
3.6.1 Peruntukan undang-undang berkaitan agihan [enakman]	54
3.6.2 Struktur Organisasi Pentadbiran	51
3.6.3 Dasar, Prinsip dan Prosedur agihan	55
3.6.4 Program Agihan	57